

VIIES PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2022
Rm 14:7–12 (Jn 3:1–5.10; 4:1–11 või Sk 8:16–17; Lk 6:36–42)

7 Keegi meist ei ela ju iseenele ja keegi ei sure iseenele,

8 sest kui me elame, siis elame Issandale, ja kui me sureme, siis sureme Issandale. Kas me nüüd elame või sureme – me oleme Issanda päralt.

9 Selleks on ju Kristus surnud ja saanud jälle elavaks, et Ta oleks nii surnute kui elavate Issand.

10 Sina aga, miks sa mõistad kohut oma venna üle? Või sina, miks sa paned oma venda halvaks? Kõik me ju astume Jumala kohtujärje ette,

11 nagu on kirjutatud: «Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand, minu ees nõtkub iga põlv ja iga keel annab tunnustust Jumalale.»

12 Nõnda peab siis igäüks meist enda kohta Jumalale aru andma.

Sissejuhatus

Apostel Pauluse Kiri roomlastele on kirjutatud¹ ilmselt aastal 56 (või selle paiku) Kreekas, tõenäoliselt Korintoses, mis oli Pauluse Kreeka-misjoni keskuseks. Tegemist oli apostli kolmanda misjonireisiga, mille käigus ta kogus muuhulgas annetusi Jeruusalemma koguduse tarvis (vt nt Rm 15:25jj). Pauluse plaan oli pärast annetuste kohaletoometamist reisida Hispaaniasse, külastades teel ka Roomat (Rm 15:24.28).

Kiri roomlastele näitab, et kristlus oli selle kirjutamise ajaks juba Rooma jõudnud – millal, selle kohta andmed puuduvad, kuna kõnealune kiri ongi varaseim säilinud tunnistus kristliku koguduse olemasolust Roomas.

Traditsiooniliselt nähakse Rooma kirjas Pauluse õpetuse või kuulutuse kokkuvõtlikku esitlust, end seejuures tuleb märkida, et tegemist ei ole kõikehõlmava ülevaatega, kuna mitmed teistes kirjades käsitletud olulised teemad puuduvad kas täielikult või on antud edasi väga lühidalt. Paulus kirjutab roomlastele nii enda kui oma kirja esmaste adressaatide seisukohalt olulisimast.

Talle endale oli tähtis tutvustada Rooma kristlastele iseennast ja oma õpetust ning valmistada ette pinnast edasisele kuulutustööle. Paulus isegi otsekui vabandab Rooma kristlaste ees, ja seda kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et ta ei ole juba varem nende juurde jõudnud, ei isiklikult ega kirjasõna kaudu (Rm 1:9–15), teiseks aga seetõttu, et neile kirjutamine ja plaanitav nende juurde tulemine näib olevat vastuolus tema põhimõttega «mitte kuulutada evangeeliumi seal, kus Kristust juba on nimetatud», et mitte ehitada «teiste poolt pandud alusele» (Rm 15:20).

---

¹ Rooma kirja otseseks kirjapanijaks ei olnud mitte Paulus ise, vaid Tertius, kellele Paulus oma sõnumi dikteeris (Rm 16:22).

Paulus ei taha näida pealetükkivana, pigem kutsub ta üles üksteise vastastikusele uss kinnitamisele: «Ma ju igatsen teid näha, et ma võiksin teile jagada mõnda vaimulikku andi teie kinnituseks, see aga tähendab: teie keskel leida üheskoos julgustust mõlemapoolse usu, teie ja minu oma varal.» (Rm 1:11j)

Kiri näitab, et apostlile olid teada ka Rooma koguduse probleemid, võib-olla isegi teatav lõhestatus, tõenäoliselt juutidest ja endistest paganatest kristlaste vahel. Seepärast näitab ta juba kirja alguses, et Jumala ees ei ole süüdi mitte ainult paganad, vaid ka juudid – isegi rohkem kui esimesed, kuna neile on antud Seadus ja nad on õppinud tundma Jumala tahtmist, ent siiski selle vastu eksinud. Vastukaaluks kutsub Paulus endistest paganatest kristlasi arvestama juutidega, kellele võib saada komistuskiviks endiste paganate suhteline vabameelsus mõningate kommete või kvaasireligioosete tavade puhul (vt Rm 14 arutelu söömise üle).

Kirja keskosa moodustavad kolm peatükki (Rm 9–11) käsitlevad põhjalikult Iisraeli ja kristliku koguduse vahekorda, kusjuures siin tuleb teravalt esile valu, millega Paulus vaatab oma rahvus- ja endiste usukaaslaste peale: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on Iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja töötused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest.» (Rm 9:1–5)

Pauluse vastus küsimusele, miks Iisrael on Kristuse tagasi lükanud ja kas Jumal on seepärast oma rahva hüljanud, on, et selle kõige tõelist põhjust teab üksnes Jumal, kelle nõuandjaks inimene ei peaks kippuma, ent selleski on varjul rõõmusõnum, kuna see annab paganaille võimaluse kuulda evangeeliumi ja saada päästetud, ning küllap Jumal kord pöörab taas ka Iisraeli südame ja saatuse.

Rooma kirja ülesehitus on üldjoontes järgmine:

- 1:1–17** sissejuhatus, tervitus, Kristuse evangeeliumi sõnastamine kirja peateemana;
- 1:18–2:20** Jumala õigus ja inimeste süü;
- 2:21–7:25** õigeksmõistmine usu läbi, lunastus ja lepitus Kristuses;
- 8:1–39** elu Kristuses ja Tema Vaimus;
- 9:1–11:36** Iisrael ja paganad;
- 12:1–15:13** lunastatute uus elu Kristuses;
- 15:14–16:27** kokkuvõte, lõpusõnad, tervitused, lõpuülistus.

Kiri roomlastele ei ole Pauluse esimene kiri, kuid on oma kaalukuse tõttu paigutatud tema kirjade hulgas alati esimesele kohale. Rooma kirja keskse sõnumi võib võtta kokku sõnadega: «Sest Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada.» (Rm 11:32)

Keelelisi märkuseid

Kui – sõna ἐάν – «kui» on eeskätt tingimust väljendav sidesõna («juhul, kui»).

Issandale – τῷ κυρίῳ – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Kristus – Χριστός – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Saanud jälle elavaks – ἐζησεν – sõna ζάω – «elama» – on siin aktiivses kõneviisis, s.t Kristust mitte ei «tehtud» elavaks, vaid Ta elas/elustus ise, oma [jumalikust] väest.

Et Ta oleks nii surnute kui elavate Issand – ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ – võiks tõlkida ka: «et Ta võiks valitseda nii surnute kui elavate isandana».

Mõistad kohut – κρίνεις – sõna κρίνω tähendab «eristama», «eraldama», «[läbi] uurima», «otsustama», «kohut mõistma».

Paned...halvaks – ἐξουθενεῖς – sõna ἐξουθενέω tähendab sõnasõnalt «ei millekski panema/arvama», tähistades nõnda kellegi kohtlemist ülimalt põlguse, halvakspanu ja ülbusega.² Sama sõna on kasutatud ka Rm 14:3: μὴ ἐξουθενείτω – «ärgu pangu halvaks».

Astume Jumala kohtujärje ette – παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ – sõnasõnalt: «seisame [kord kindlasti]³ Jumala aujärje/kohtujärje ees».

Nõtkub – κάμψει – «saab/peab nõtkuma/painduma» (tulevik).

Annab tunnustust – ἐξομολογήσεται – sõna ἐξομολογέω koosneb seestülevast eessõnast ἐκ ja verbist ὁμολογέω – «tunnistama», «tunnustama», «kiitma», «ülistama» – ning tähistab avalikku, isegi ülevoolavat tänamist, kiitmist, ülistamist, tunnustamist ja tunnustamist. Ka see sõna on originaalis tuleviku ajavormis, niisiis: «peab/saab tunnustama/tunnistama/ülistama».

Peab...aru andma – λόγον δώσει – taas tulevik: «peab/saab aru andma».⁴

² 1739. aasta Piiblis: «mikski ei panne».

³ Sõna παρίστημι – «[millegi ees/lähedal] seisma» – on originaalis kõnealuse tegevuse kindlale teostumisele viitavas tuleviku ajavormis.

⁴ 1968. aasta piiblitõlkes: «tuleb...anda aru»; 1989. aasta Uues Testamendis: «võtab aru anda».

Sisuline analüüs

Kui Rooma kirja kolmeteistkümnes peatükk lõpeb manitsusega mitte teha «ihu eest hoolitsemisest himude rahuldamist» (Rm 13:14), siis neljateistkümnes peatükk võtab teatavas mõttes käsile sama mündi teise külje, näidates, et nagu ihu himudele järele andmine, nii ei pruugi ka ihu piiramine olla «hea ja meelepärane ja täiuslik» ega Jumala omadelt oodatav «mõistlik jumalateenistus» (vrd Rm 12:1j). Kõige olulisem on Pauluse jaoks siinjuures see, et üksteise üle kohtumõistmise asemel õpitaks üksteisega arvestama ja üksteist arvamuste üle vaidlemata vastu võtma (Rm 14:1).

Paulus vastandab Rooma kirja neljateistkümne ja viieteistkümne peatükis «tugevad» ja «nõrgad», tuues näiteid söömisest ja pühadest päevadest kinnipidamisest: «Mõni usub, et ta võib süüa kõike, aga kes on nõder, sööb ainult taimetoitu... Mõni jälle hindab ühte päeva muudest paremaks, ent teine hindab kõiki päevi ühesuguseks.» (Rm 14:2.5)

Kindlasti ei ole siin küsimus liha- ja taimetoitluses tänapäevase arusaama järgi, vaid pigem selles, et paganlikus keskkonnas elavatel juudi päritolu kristlastel võis olla küllaltki keeruline hankida rituaalselt puhast liha ja seetõttu nad olid otsustanud üldse igasuguse liha söömisest loobuda, et mitte oma südametunnistusega vastuollu sattuda (iseäranis juhul, kui tegemist võis olla ebajumalatele ohverdatud lihaga).

Ühe või teise päeva teistest paremaks pidamine tähistab ilmselt kas hingamispäeva või ka muude Vana Testamendi pühade jätkuvat pühitsemist, mida Paulus ei taha kuidagi halvustada, ent millel või millest loobumisel – nagu ka liha söömisel või mittesöömisel – ta ei luba saada põhjuseks kedagi endast halvemaks või ennast kellestki paremaks ja Jumala ees õigemaks pidada: «Kes sööb kõike, ärgu pangu halvaks seda, kes ei söö, ja kes ei söö, ärgu mõistku kohut selle üle, kes sööb, sest Jumal on tema vastu võtnud. Kes oled sina, et sa mõistad kohut võõra sulase üle?» (Rm 14:3j)

Siin tuleb selgelt esile, et Pauluse jaoks pole põhiküsimus mitte selles, kellel on ühes või teises asjas õigus, vaid selles, et ainus õiguspärane kohtumõistja inimese üle on Jumal. Me oleme Tema sulased ja peame Temale aru andma – ning viimselt on Tema ka see, kes meid õigeks mõistab ning kes hoiab meid langemast ja püsti (Rm 14:4).

Niisiis on õigupoolest mõlemad suhtumised problemaatilised, nii tugevate kui nõrkade oma, kui inimene püüab ennast rajada iseendale ja oma õigusele ning seeläbi midagi iseenda heaks või auks saavutada. Samas võivad mõlemad olla Jumalale meelepärased, kui inimene mõtleb ja toimib õigesti, s.t teeb kõike Jumala auks ja kiituseks: «Kes arvestab teatavat päeva, arvestab seda Issandale; kes sööb, sööb Issandale, sest ta tänab Jumalat, ja kes ei söö, jätab söömata Issandale ja tänab Jumalat.» (Rm 14:6)

Apostel jätkab tõdemusega, et mitte keegi ei ela iseenele ega sure iseenele. Paulus peab siin silmas eeskätt seda, kelle omad me oleme, kellele me kuulume: nii meie elu kui surm on Jumala käes ning kui me ei oleks Tema omad, kui meie elu ja surm ei sõltuks Temast ja ainult Temast, siis poleks meil mingit elulootust, sest siis meid lihtsalt ei olekski. Jumal üksi on meie Issand, meie peremees, meie omanik.

See kehtib juba loomuliku, veelgi enam aga üleloomuliku elu puhul, millest me saame osa Kristuse surma ja ülestõusmise varal. Kui Kristus ei oleks meie eest surnud ega surnuist üles tõusnud, siis oleksime meie endiselt ja igavesti surnud oma patu tõttu. Nüüd aga, et Kristus on meie eest surnud ja surnuist üles tõusnud, võime ka meie ühes Temaga surnuna, maha maetuna ja üles äratatuna käia uues elus Jumala kirkuses, «sest kui me oleme kasvanud kokku Tema surma sarnasusega, siis võime seda olla ka ülestõusmise sarnasusega, teades, et meie vana loomus on koos Temaga löödud risti, et see patune ihu kaotataks, nii et me kunagi enam ei orjaks pattu» (vrd Rm 6:3–6).

Sellest järeldeb, nagu Paulus on juba eespool rõhutanud, et meil puudub igasugune õigus oma venna üle kohut mõista, tema halvaks panemisest rääkimata. Me kõik oleme Issanda omad, Kristus valitseb Issandana meie kõikide üle ja kord peame kõik seisma ka Tema kohtujärje ees. Siin on oluline tähele panna, et kuigi Paulus kuulutab õigeksmõistmist Jumala «armust päris muidu, lunastuse kaudu, mis on Kristuses Jeesuses... usu läbi, Seaduse tegudest sõltumata» (Rm 3:24.28), ei tähenda see, et igasugune kohtumõistmine oleks jäädavalt kõrvaldatud. Rooma kirjas on umbes kümnel korral juttu Jumala kohtust, ja sugugi mitte kerglasel toonil – aga oluline on mõista, et Jumal on see, kellele ainsana kuulub [igavese] kohtumõistmise õigus.

Meie oleme vennad, me seisame võrdsetena Jumala kohtujärje ees – sellest võrdsusest annab kinnitust ka apostli poolt siin korduvalt kasutatud meie-vorm, mis vastandub isekale mina- ja karmisõnalisele sina-vormile: «...kui me elame... ja kui me sureme... kas me nüüd elame või sureme – me oleme... sina aga, miks sa mõistad kohut... või sina, miks sa paned oma venda halvaks...» (Rm 14:8.10)

Apostel kinnitab oma sõnu pühakirjatsitaadiga: «Nagu on kirjutatud: «Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand, minu ees nõtkub iga põlv ja iga keel annab tunnustust Jumalale.»» (Rm 14:11) Veidi pikem lõik selle tsitaadi algallikast, prohvet Jesaja raamatust, on järgmine: «Ei ole ju muud jumalat peale minu, kes oleks õiglane Jumal ja Päästja, mitte ühtegi peale minu. Pöörduge minu poole ja laske endid päästa, kõik maailma ääred, sest mina olen Jumal ja kedagi teist ei ole! Ma olen iseeneses vandunud, mu suust on välja tulnud tõde, tagasivõetamatu sõna: Minu ees peab nõtkuma iga põlv, kõik keeled peavad andma mulle vande. Üksnes Issandas – nõnda öeldakse minu kohta – on õigus ja jõud, Tema juurde tulevad häbenedes kõik, kes on olnud Tema peale vihased. Issandas saab õigeks ja auliseks kogu Iisraeli sugu.» (Js 45:21–25)

Me näeme, et siin on keskpunktis Jumala ainulaadsus ja ainuõigus teha õigust ja mõista kohut – aga mitte niivõrd negatiivses, kuivõrd positiivses võtmes, kuna Jumal ei tööta oma rahvale hävingut ega hukatust, vaid õigust ja jõudu, ning lubab ta teha õigeks ja auliseks. Pauluse jaoks kattub see täpselt sellega, mida tal on öelda oma vendade üle kohut mõistvaile Rooma kristlastele: kohtumõistmise õigus kuulub üksnes Jumalale ja absoluutselt kõik peavad kord, pidagu nad ennast nii õigeks kui tahes, seisma Tema kohtujärje ees ning Talle aru andma. Iga põlv peab Jumala ees nõtkuma ja iga keel peab Tema ülemvõimu tunnustama.

Paulus ei lõpeta oma arutluskäiku sellega, vaid teeb väikse vahekokkuvõtte ning jätkab siis, näidates kohtumõistmise alternatiivina õiget viisi oma vendade kohtlemiseks: «Ärgem siis enam mõistkem kohut üksteise üle, vaid pigem võtkem kohustuseks mitte saada vennale komistuseks või kiusatuseks... Niisiis, taotleme seda, mida on vaja rahuks ja üksteise ülesehitamiseks! Ära kisu toidu pärast maha Jumala teost! Kõik on küll puhas, kuid häda inimesele, kes sööb teisele komistuseks! Hea on liha mitte süüa ja veini mitte juua ja mitte teha seda, mis on su vennale komistuseks.» (Rm 14:13.19–21)

See, kes saab oma vennale komistuseks, «ei käi enam armastuse järgi» (Rm 14:15) – niisiis on õige käitumise kriteeriumiks jätkuvalt eelnevas peatükis seisev manitsus: «Ärgu olgu teil ühtki muud võlga kellegi vastu kui ainult võlg üksteist armastada; sest kes armastab teist, on Seaduse täitnud.» (Rm 13:8), millele lisandub teadmine, et «Jumala riik ei ole ju söömine ega joomine, vaid õigus ja rahu ja rõõm Pühas Vaimus» (Rm 14:17).

Selle asemel, et ennast söömise või mittedöömise, pühade päevade pühitsemise või kõiki päevi ühesugusteks pidamise põhjal teistest paremaks või õigemaks pidada ja nõnda oma vennale kiusatuseks ja komistuseks saada, peame püüdma teha armastuses kõik, mis võimalik, et kinnitada oma ligimest usus ning aidata tal leida tõeline usaldus Jumala armu vastu Kristuses. Samamoodi, nagu Paulus ütleb oma vendadele Iisraeli lastele mõteldes: «Ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased... minu südamesoov ja eestpalve Jumala poole Iisraeli laste eest on, et nad pääseksid.» (Rm 9:3; 10:1)

Küllap see on ka peamine, mille üle peame kord Jumala kohtujärje ette astudes aru andma – igal juhul on see mõõdetamatult olulisem sellest, kas ja millist liha süüa või söömata jätta või milline nädalapäev on tähtsam, kas esimene või viimane.

Viimaks on siin kahtlemata oluline ka üksmeele küsimus, mis oli tõenäoliselt üks Rooma kirja ajenditest. Apostel toonitab järgnevas peatükis: «Kannatlikkuse ja julgustuse Jumal aga andku teile, et te mõtleksite sedasama omavahel Kristuse Jeesuse eeskuju kohaselt, et te ühel meel ja ühest suust ülistaksite Jumalat ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa.» (Rm 15:5–7)

Jutluseks

Nelipühale järgneva viienda pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Halastage!», ning teemat sissejuhatav tekst on järgmine: «Inimese asi ei ole oma ligimest hukka mõista, sest üksnes Jumalal on õigus kohut mõista. Meid kutsutakse üksteisele andestama ning edendama õiglust ja headust. Me kuulume patuste inimeste kirikusse, kes elab Jumala andeksandmisest.»

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Jn 3:1–5.10; 4:1–11) prohvet Joonas teistkordse kutsumise ja läkitamise lugu, mis päädis sellega, et Niineve rahvas, kellele Joonas kuulutas hävingut, pöördus patukahetsuses Jumala poole ja leidis armu. On tähelepanuväärne, et prohvet ise polnud Jumala otsusega rahul, vaid kritiseeris Teda Tema pika meelega pärast: «Sellepärast ma tahtsingi eelmisel korral põgeneda Tarsisesse, sest ma teadsin, et Sina oled armuline ja halastaja Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ja et Sa kahetsed kurja.» Joonas lugu näitab muuhulgas, kuivõrd parem on inimliku kohtu asemel langeda Jumala kohtu kätte – kuigi võiks arvata vastupidi.

Lugemiskava annab ka alternatiivse Vana Testamendi lugemise (Sk 8:16–17), milles Issand kutsub oma rahvast loobuma valest ja kurjast (sh valevandumisest ja ülekohtusest kohtumõistmisest) ning kõnelema ja tegema tõtt ja õigust.

Esimese lugemisaasta Evangeeliumiks (Lk 6:36–42) on lõik Jeesuse nn Väljajutlusest (mis vastab suurel määral Matteuse evangeeliumi Mäejutlusele), kus Jeesus manitseb hoiduma kohtumõistmisest, andeks andma ja pinnu asemel oma venna silmas märkama palki enda omas.

Kõiki pühakirjalugemisi ühendab kohtumõistmise teema, mille käsitlemisel tuleks ühelt poolt tuua esile see, et inimestel ei ole õigust (üleloomulikes asjades või meie igavest eesmärki silmas pidades) üksteise üle kohut mõista (või vähemalt üksteist, nagu sagedasti juhtub, halastamatult hukka mõista), vaid taolise kohtumõistmise õigus kuulub eranditult Jumalale, teiselt poolt aga avada jumaliku kohtumõistmise sisu ja tähendus (ning sellest võrsuv igavikulootus) mitte karistuse ega kättemaksu, vaid õigupoolest päästevahendina, nagu tuleb eriti selgelt esile prohvet Joonas loos.⁵

Me oleme saanud Jumala käest nii maise elu kui igavese elu lootuse. Me oleme Issanda omad – ja see on hea, sest see tähendab, et oleme Tema käes, kes on meie eest surnud ja surnuist üles tõusnud ning kes tahab, et võiksimel elada koos Temaga igavesti.

---

⁵ Vrd ka Rm 2:3j: «Sina aga, oh inimene, kes sa kohut mõistad nende üle, kes niisuguseid asju teevad, ja teed ise sedasama – kas sa arvad, et pääsed Jumala kohtuotsusest? Või suhtud sa üleolevalt Tema helduse ja sallivuse ja pika meelega rohkusesse ega saa aru, et Jumala heldus tahab sind juhtida meelt parandama?»

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jumal on meid oma armastuses loonud. Ta on kinkinud meile nii meie maise elu kui igavese elu lootuse. Me oleme Tema omad. See tähendab, et me ei ole iseenda peremehed – rääkimata sellest, et võiksime pidada ennast kellegi teise peremeheks või kohtumõistjaks tema ja ta igavese saatuse üle. Me kõik seisame võrdsetena Issanda, oma Looja ees, ja me kõik peame Talle oma elu üle aru andma.
2. Jumal on see, kes meie üle kohut mõistab. See, et Ta meile oma armus patud andeks annab, et tähenda, et me ei pea Talle kord oma elu kohta aru andma. Aga see tähendab, et Jumal on armuline ja halastaja, pika meelega ja rikas heldusest – selle suurimaks ja vankumatuks kinnituseks on tõsiasi, et Issand ise on meie eest surnud ja surnuist üles tõustes surmalt võimuse võtnud. Tema armastusest ei suuda meid lahutada mitte ükski loodud asi (vrd Rm 8:38j). Nii ei tohi me küll võtta Tema kohut kuidagi kerglaselt, ent me võime vaadata sellele vastu täie julgusega, kuna me teame, et Tema ise seisab seal meie eest ega taha meie hukkumist, vaid seda, et võiksime pärida igavese elu.
3. Inimesed – paraku ka kristlased – kipuvad ikka üksteise üle kohut mõistma, olgu kadedusest või enda teistest paremaks pidamisest. Samuti tahavad inimesed tihtipeale allutada teisi oma arusaamadele ja käitumisviisile. Apostel Paulus õpetab meid selle asemel üksteisega arvestama ja üksteist samamoodi vastu võtma, nagu Kristus on meid vastu võtnud: ennast meie eest loovutades ning meile meie nõtrust ja pattu andeks andes. Ning loomulikult mõistes, et kui tahame Jumala kohtus püsima jääda, siis peab ka meie põlv Tema ees nõtkuma ja meie keel Temale tunnustust andma. Iseendast pole meil tunnustada muud kui oma pattu ja nõtrust – Temast aga Tema armu ja halastuse ammendamatu rikkust.